

Teze Nereden Başlamalı?

-Literatür Tarama Metodları-

Rümeysa Nur DOĞAN
Merve ÇETİNKAYA

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No | General Publication Number: 1619

FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Eskiyei Yayınları

Yayın No | Publication Number: 317

Kitap Adı: Teze Nereden Başlamalı? -Literatür Tarama Metodları-

Book Title: Where to Begin a Thesis? -Methods of Literature Review-

ISBN: 978-625-5536-30-3

DOI: doi.org/10.70458/fcr.9786255536303

Yazarlar | Authors: Rümeysa Nur DOĞAN | orcid.org/0000-0001-7377-4179

Kurum | Institution: Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

ROR ID: ror.org/05ryem72

Merve ÇETİNKAYA | orcid.org/0000-0002-6737-0781

Kurum | Institution: Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

ROR ID: ror.org/025y36b60

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book - Monograph

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 128

Yayın Tarihi | Publication Date: Mayıs | May 2025

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: GPS | Araştırma yöntemleri / Sosyal Bilimler | Research & information: general

BISAC: SOC024000 | Sosyal Bilimler / Araştırma Metodları | Social Science / Research

THEMA: JBK | Araştırma yöntemleri: Sosyal bilimler | Research methods: social sciences

LC: H62 | Sosyal Bilimlerde Araştırma Metodolojisi | Social sciences – Research methodology

Atf Bilgisi | Cite as: Doğan, Rumeysa Nur – Çetinkaya, Merve. *Teze Nereden Başlamalı?*

-Literatür Tarama Metodları-. Eskiyei Yayınları, 2025.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Teze Nereden Başlamalı?

-Literatür Tarama Metodları-

Rümeysa Nur DOĞAN
Merve ÇETİNKAYA

Ankara 2025

Yazarlar Hakkında

Rümeysa Nur GÜRBÜZ-DOĞAN

Lisans eğitimini 2013 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde tamamlamıştır. Sonrasında Millî Eğitim Bakanlığı Yüksek Öğretim Bursu ile İngiltere Durham Üniversitesi'nde “Maneviyat, İlahiyat ve Sağlık” yüksek lisans programı kapsamında, savaş travması geçiren çocukların ruhsal iyilik hâli ve maneviyatları üzerine yüksek lisans çalışmasını tamamlamıştır. 2021 yılında University College London (UCL) Psikiyatri Bölümü'nde tamamladığı doktora çalışmasında, Makamlı Sufi müzik terapi modelini geliştirerek bu yaklaşımın yaygın ruh sağlığı bozuklukları üzerindeki etkilerini deneysel olarak incelemiştir. Doktora sürecinde Stanford Üniversitesi Psikiyatri ve Davranış Bilimleri Departmanı bünyesinde “Muslims and Mental Health Lab” ekibinde gönüllü araştırmacı olarak görev alan Gürbüz-Doğan, aynı zamanda İngiltere'de psikolojik danışmanlık temel becerilerine yönelik bir sertifika programını tamamlamıştır. Araştırma ilgi alanları arasında dindarlık, sosyal psikoloji, sanat, müzik terapisi, psikopatoloji, uygulamalı klinik çalışmalar ve ruh sağlığı yer almaktadır. Akademik çalışmalarının yanı sıra edebiyatla da ilgilenen Gürbüz-Doğan'ın şiirleri İtibar, Yedi İklim, Dergâh ve İzdiham gibi dergilerde yayımlanmıştır. Üniversite yıllarında Seyyah Edebiyat Dergisi'nin yazı işleri müdürlüğünü üstlenmiş; sonrasında kurucusu olduğu Vefa Edebiyat Dergisi'nin genel yayın yönetmenliği görevini yürütmüştür. Hâlihazırda Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi İslami Araştırmalar Enstitüsü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmakta ve Manevi Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim Dalı Başkanlığı'nı sürdürmektedir.

Dr. Merve ÇETİNKAYA

Lisans eğitimini Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde tamamladıktan sonra Millî Eğitim Bakanlığı Yüksek Öğretim Bursu ile İngiltere'de Yüksek öğretime devam etmiştir. Yüksek Lisans eğitimini Kings College London, Modern Toplumlar da Din programında tamamlayan Dr Çetinkaya, Doktora eğitimini University College London da Psikiyatri alanında Maneviyat ve Ruh Sağlığı odaklı çalışmalarıyla tamamlamıştır. Doktora süresinde Yale Üniversitesinde araştırmacı olarak bulunmuş Din ve Tıp alanında çalışmalar yapmıştır. Araştırmalarına kültür, din ve sağlık odaklı olarak disiplinler arası bir tutumla devam etmektedir.

About the Author

Rümeysa Nur GÜRBÜZ-DOĞAN

Completed her undergraduate education at the Faculty of Theology at Ankara University in 2013. She subsequently received a postgraduate scholarship from the Turkish Ministry of National Education and completed her master's degree in the "Spirituality, Theology and Health" program at Durham University, United Kingdom. Her master's research focused on the spiritual well-being of children who have experienced war-related trauma. In 2021, she earned her PhD in Psychiatry from University College London (UCL), where she developed a Makam-based Sufi music therapy model and conducted experimental research on its effectiveness in treating common mental health disorders. During her doctoral studies, she also worked as a volunteer researcher at the "Muslims and Mental Health Lab" within the Department of Psychiatry and Behavioral Sciences at Stanford University. In addition, she completed a certificate program in basic counseling skills in the United Kingdom. Her research interests include religiosity, social psychology, art, music therapy, psychopathology, applied clinical studies, and mental health. Beyond academia, Gürbüz-Doğan has a deep interest in literature. Her poems have been published in several Turkish literary journals, including *İtibar*, *Yedi İklim*, *Dergâh*, and *İzdiham*. During her university years, she served as the editorial director of *Seyyah* literary magazine, and later founded *Vefa* literary magazine, where she currently serves as editor-in-chief. She is currently a faculty member at the Institute for Islamic Studies at the Social Sciences University of Ankara, where she also chairs the Department of Spiritual Counseling and Guidance.

Dr. Merve ÇETİNKAYA

Completed her undergraduate studies at the Faculty of Theology at Ankara University. She continued her higher education in the United Kingdom with a scholarship from the Ministry of National Education. Dr. Çetinkaya earned her Master's degree in the "Religion in Contemporary Societies" program at King's College London. She completed her Ph.D. in Psychiatry at University College London, focusing on spirituality and mental health. During her doctoral studies, she was a visiting researcher at Yale University, where she conducted studies in the field of religion and medicine. Her research continues with an interdisciplinary approach, focusing on culture, religion, and health.

Kitap Hakkında

Teze Nereden Başlamalı?

-Literatür Tarama Metotları-

Akademik araştırmanın en temel ve zorlayıcı aşamalarından biri hiç şüphesiz literatür taramasıdır. Teze Nereden Başlamalı? -Literatür Tarama Metotları- adlı bu kitap, yüksek lisans ve doktora öğrencilerine, araştırmacılara ve akademik danışmanlara rehberlik etmeyi amaçlayan üç bölümlük bir yapıdan oluşmaktadır. Birinci bölümde sistematik literatür taraması, meta-analiz, meta-sentez ve meta-etnografi gibi yapılandırılmış yaklaşımlar detaylı bir şekilde ele alınmıştır. İkinci bölümde, anlatsal alan yazın incelemesinin kuramsal temelleri, metodolojik adımları ve eleştirel analiz süreci örneklerle açıklanmıştır. Üçüncü ve son bölümde ise vaka taraması yöntemi tanıtılarak, özellikle sosyal bilimler ve din bilimlerinde bu yöntemin nasıl uygulanacağına dair örneklerle zenginleştirilmiş bir çerçeve sunulmuştur. Kitap, yalnızca bilgi sunmayı değil, aynı zamanda araştırmacının kendi yönetsel yolunu oluşturmasına katkı sunmayı hedeflemektedir.

Bu eser, farklı disiplinlerden gelen araştırmacıların literatürle ilişkisini güçlendirecek kapsamlı, pratik ve yol gösterici bir başvuru kaynağıdır.

Anahtar Kelimeler: Literatür Taraması; Sistematik Derleme; Anlatsal Alan Yazın; Vaka İncelemesi; Araştırma Metodolojisi; Meta-Analiz; Din Bilimleri

About the Book

Where to Begin a Thesis?

-Methods of Literature Review-

One of the most essential and challenging stages of academic research is undoubtedly the literature review. *Where to Begin a Thesis? -Methods of Literature Review-* is a comprehensive guidebook designed for graduate students, doctoral candidates, researchers, and academic supervisors. The book is structured in three parts. The first chapter introduces systematic literature review, meta-analysis, meta-synthesis, and meta-ethnography in detail, providing a structured and rigorous approach. The second chapter focuses on narrative literature reviews, outlining their theoretical foundations, methodological steps, and the process of critical evaluation. The third and final chapter presents the case review method, enriched with practical examples, particularly within the fields of social sciences and religious studies.

This book does not merely offer information, but also encourages re-searchers to develop their own methodological paths. It serves as a practical, comprehensive, and insightful resource for scholars across disciplines seeking to engage with the literature more deeply and effectively.

Keywords: Literature Review; Systematic Review; Narrative Synthesis; Case Study; Research Methodology; Meta-Analysis; Religious Studies

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	13
--------------	----

BİRİNCİ BÖLÜM

SİSTEMATİK LİTERATÜR TARAMASI VE META-ANALİZ

META-SENTEZ/META-ETNOGRAFI.....	15
1. Sistematik Literatür Taraması Nedir?.....	15
2. Neden Din Bilimlerinde Sistematik Literatür Taraması Önemlidir?	16
3. Sistematik Literatür Taramalarında Kontrol Listeleri.....	18
3.1. PRISMA.....	18
3.2. Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions.....	19
3.2.1. Araştırma Sorusu ve Protokol Hazırlığı.....	19
3.2.2. Literatür Taraması.....	20
3.2.3. Çalışmaların Seçimi ve Nitelik Değerlendirmesi.....	20
3.2.4. Verilerin Çıkarılması ve Analizi.....	20
3.2.5. Sonuçların Yorumlanması ve Raporlama	20
3.3. AMSTAR (A Measurement Tool to Assess Systematic Reviews)	20
3.4. MOOSE (Meta-Analysis of Observational Studies in Epidemiology).....	22
3.5. ROBIS (Risk of Bias in Systematic Reviews).....	24
3.6. CASP (Critical Appraisal Skills Programme) Kontrol Listeleri	25
3.7. JBI (Joanna Briggs Institute) Sistematik Derleme Kontrol Listesi.....	26
3.8. GRADE (Grading of Recommendations, Assessment, Development, and Evaluation).....	28
3.8.1. Kanıt Kalitesi Düzeyleri	28
3.8.2. Öneri Gücü	29
3.9. SRQR (Standards for Reporting Qualitative Research)	29

3.10. eMERGe (Meta-Ethnography Reporting Guidance)	31
3.11. PROSPERO Kaydı.....	32
4. Sistematik Literatür Taramasının Aşamaları	33
4.1. Araştırma Sorusunun Kurgulanması ve Amaçların Belirlenmesi	34
4.1.1. Araştırma Sorusu Geliştirirken Kullanılan Yapılar	34
4.1.2. Araştırma Sorusunun Kurgusu.....	36
4.1.3. Araştırmanın Amaç ve Hedeflerinin Belirlenmesi	37
4.2. Araştırma Protokolünün Hazırlanması	39
4.3. Tarama Stratejisinin Belirlenmesi	41
4.3.1. Anahtar Kelimeleri ve Konseptleri Tanımlama.....	42
4.3.2. Dâhil Etme ve Hariç Tutma Kriterleri.....	44
4.4. Akademik Veri Tabanlarında Tarama Yapma	47
4.4.1. Genel Akademik Veri Tabanları	47
4.4.2. Sosyal Bilimler ve Sağlık Bilimleri Alanındaki Veri Tabanları	48
4.4.3. Din Bilimleri ve İlahiyat Alanındaki Veri Tabanları.....	48
4.4.4. Açık Erişim ve Multidisipliner Veri Tabanları	49
4.4.5. Akademik Veri Tabanlarında Arama Stratejisine Destek Olacak Hususlar	50
4.5. İncelemeye Uygun Yayınların Belirlenmesi	50
4.5.1. Arama Sürecinin Kayıt Altına Alınması.....	50
4.5.2. Başlık ve Özet İncelemesi	51
4.5.3. Tam Metin Değerlendirmesi	52
4.5.4. İçerik Uygunluk Değerlendirmesi	52
4.6. Belirlenen Yayınlardan Veri Çekilmesi	52
4.6.1. Veri Çekme Sürecinin Planlanması.....	53
4.6.2. Veri Çekme Formunun Hazırlanması.....	53
4.6.3. Verilerin Çıkarılması ve Kodlanması	54
4.6.4. Veri Kalitesinin Değerlendirilmesi.....	54
4.7. Tarama Sonucu Elde Edilen Yayınların Metodolojik Değerlendirmesinin Yapılması	55
4.7.1. PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses)	55
4.7.2. CASP (Critical Appraisal Skills Programme).....	55
4.7.3. ROBIS (Risk of Bias in Systematic Reviews).....	56

4.7.4. AMSTAR (A Measurement Tool to Assess Systematic Reviews).....	56
4.7.5. JBI Critical Appraisal Checklists (Joanna Briggs Institute).....	56
4.7.6. STROBE (Strengthening the Reporting of Observational Studies in Epidemiology).....	56
4.7.7. MMAT (Mixed Methods Appraisal Tool).....	57
4.8. Verilerin Analiz Edilmesi ve Bulguların Sentezi	57
4.8.1. Meta-Analiz	58
4.8.1.1. Meta-Analize Dahil Edilecek Çalışmalar	58
4.8.1.2. Meta-Analize Dahil Edilmeyen Çalışmalar	60
4.8.1.3. Meta-Analiz Nasıl Yapılır?	61
4.8.1.4. Meta-Analizin Önemi	62
4.8.1.5. Rev-Man Kullanılarak Adım Adım Meta-Analiz Nasıl Yapılır?.....	64
4.8.2. Meta-Sentez	68
4.8.2.1. Meta-Sentez Nasıl Yapılır?	69
4.8.2.2. Meta-Sentezin Önemi.....	71
4.8.3. Meta-Etnografi.....	74
4.8.3.1. Meta-Etnografi Nasıl Yapılır?.....	75
4.8.3.2. Meta-Etnografinin Önemi.....	76
4.9. Raporlama	79
5. Şemsiye Derleme (Umbrella Review).....	81
6. Sonuç.....	84

İKİNCİ BÖLÜM

ÖYKÜLEYİCİ/ANLATISAL ALAN-YAZIN DERLEME.....	87
1. Öyküleyici/Anlatısal Alan-Yazın İncelemesi Nedir?.....	87
2. Neden Din Bilimlerinde Öyküleyici/Anlatısal Alan-Yazın İncelemesi Önemlidir?.....	87
3. Öyküleyici/Anlatısal Alan-Yazın İncelemesi Nasıl Yapılır?.....	91
3.1. Araştırma Sorusu Belirleme Süreci	91
3.2. Konuyla Alakalı Temalar Belirleme	92
3.3. Literatür Taraması Yapmak	94
3.3.1. Kaynak Seçimi	94
3.4. Eleştirel Değerlendirme Yapmak	98

3.4.1. Çalışmaların Yöntemsel Açıdan Değerlendirilmesi	98
3.4.2. Ortak Bulgular ve Çelişkiler	98
3.4.3. Araştırma Boşluklarının Belirlenmesi	99
3.4.4. Çalışmaların Gelecekteki Araştırmalara Etkisi	100
3.5. Anlatı Derlemesini Yazmak.....	101
3.5.1. Giriş Bölümü.....	101
3.5.2. Ana Başlıklar ve Alt Başlıklar	102
4. Sonuç.....	103

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

VAKA TARAMASI	105
1. Neden Din Bilimlerinde Vaka Taraması Önemlidir?	106
2. Vaka Taraması Nasıl Yapılır?	107
3. Araştırma Sorularının Belirlenmesi	108
4. Uygun Vaka Çalışmalarının Seçimi ve Kaynak Tarama Süreci.	110
5. Verilerin Kodlanması ve Analizi.....	112
6. Bulguların Karşılaştırılması ve Yorumlanması	114
7. Sonuç	115

KAYNAKÇA	117
-----------------------	-----

DİZİN	125
--------------------	-----

ÖN SÖZ

Akademik yazımın en temel ve aynı zamanda en karmaşık aşamalarından biri, literatür taramasıdır. Bir araştırmanın dayandığı bilgi temeli ne kadar sağlam ve sistematikse, o araştırmanın değeri ve etkisi de o denli yüksek olur. Ancak birçok lisansüstü öğrenci, araştırmalarına nereden başlamaları gerektiği, hangi kaynakları nasıl değerlendirmeleri gerektiği ya da hangi tarama yönteminin kendi çalışmaları için uygun olduğu konusunda kararsız kalmaktadır. İşte elinizdeki bu kitap, tam da bu ihtiyaca yanıt vermek üzere hazırlanmıştır.

Teze Nereden Başlamalı? adlı bu eser, literatür tarama süreçlerini farklı yöntemlerle ele alan üç temel bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde sistematik literatür taraması, meta-analiz, meta-sentez ve meta-etnografi gibi yöntemlerin kapsamı ve uygulama biçimleri açıklanırken; ikinci bölümde daha anlatsal ve yorumlayıcı bir yaklaşım olan anlatsal alan yazın derlemeleri ele alınmıştır. Üçüncü ve son bölümde ise vaka taraması yöntemi detaylı biçimde incelenmiş; özellikle sosyal bilimler ve din bilimleri gibi bağlam odaklı alanlarda bu yöntemin sunduğu katkılar değerlendirilmiştir.

Kitabımız, yalnızca metodolojik bilgi sunmakla kalmayıp aynı zamanda araştırmacılara kendi tez ve makale süreçlerinde rehberlik edecek bir yol haritası da sunmayı hedeflemektedir. Literatür taramasını sadece bir “ön çalışma” olarak görmekten öte, araştırmanın düşünsel temelini kuran bir yapı taşı olarak konumlandırmak gerektiğine inanıyoruz. Bu bağlamda kitap, hem lisansüstü öğrencilere hem de akademik çalışma yapan araştırmacılara katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Bu kitap, üç kitaplık bir serinin ilk halkasını oluşturmaktadır. Serinin ikinci kitabı Tezi Nasıl Yapmalı? – Araştırma Metodları başlığıyla nitel, nicel ve karma araştırma yöntemlerine odaklanacak; üçüncü kitap ise Tezi Nasıl Yazmalı? – Eleştirel Düşünce

ve Bilimsel Yayın Hazırlama Metotları başlığıyla yazım, değerlendirme, yayın süreci ve akademik etik üzerine odaklanacaktır. Böylece, tez hazırlama sürecine dair bütüncül bir perspektif sunmayı amaçlıyoruz.

Kitabın ortaya çıkmasında bizi motive eden en önemli etken, öğrencilere ve genç araştırmacılara “nereden başlamalıyım?” sorusunu daha az kaygıyla ve daha fazla bilinçle yanıtlayabilecekleri bir kaynak sunabilmektir. Umuyoruz ki bu kitap, bu yolculukta güvenilir bir rehber ve ilham verici bir eşlikçi olur.

Rümeysa Nur DOĞAN